

7/6782

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.15.0.SGB.02.610 - 1193

04 Haziran 2012

Konu :Yazılı Soru Önergesi (7-6782)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 15.05.2012 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.02.00-66205 sayılı yazısı.

Mersin Milletvekili Sayın Ali Rıza ÖZTÜRK'ün tarafıma tevcih ettiği 7/6782 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği, Türkiye Atom Enerjisi Kurumundan alınan yazılı bilgiler doğrultusunda aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EKLER :

-Önerge Cevabı (2 Sayfa)

**MERSİN MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİ RIZA ÖZTÜRK'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/6782)**

Sorular 1, 2, 7:

Ermenistan, Metsamor Nükleer Santralının 2. ünitesi için AB ile ABD'den gerekli finans ve teknoloji yardımı alabilmek için;

1-Viyana Anlaşması: Bu anlaşmaya göre, Metsamor Nükleer Santralında meydana gelebilecek kazadan doğacak maddi zararın sorumluluğu Ermenistan Enerji ve Petrol Bakanlığına bağlı Atom Enerjisi Kurumuna (ARMATOMENERGO) ait.

2-Birleşik Protokol Anlaşması: Bir nükleer kazada Ermenistan'la sınırı bulunan komşu ülkelerde meydana gelecek maddi zararın karşılanması sorumluluğu da Ermenistan Hükümetine ait.

3-Kullanılmış Nükleer Yakıtın Güvenlik Sorumluluğu Anlaşması: (Yani, Metzamor'dan çıkan kullanılmış yakıt çubuklarının, nükleer atıkların güvenli bir şekilde korunması ve çevreden yalıtılmasının sorumluluğu da Ermenistan Hükümetine ait.)

4-Nükleer Atıkların Taşınması Anlaşması: (Nükleer yakıtın, atıkların ihracı ve ithalinin uluslararası standartlara göre yapılmasından Ermenistan Hükümeti sorumlu) anlaşmalarını imzalayacağını ve Metzamor'un ikinci ünitesini 2004 yılının sonuna kadar kapatacağını taahhüt ederek, bugüne kadar Batı ülkelerinden yaklaşık 400-500 milyon dolarlık yardım aldı. Ermenistan Hükümeti, tüm bu anlaşmaları imzaladı ama parlamentosu tarafından onaylanmadı. Ermenistan Hükümeti Rusya ve Arjantin'le karşılıklı nükleer teknoloji, yardımlaşma anlaşmalarını da imzaladı. Ermenistan, 1995 yılından bu yana imzalamayı taahhüt ettiği anlaşmalar doğrultusunda, Metzamor Nükleer Santralından çıkan her türlü nükleer atığı üç aşamada çevreden yalıtımdan sorumlu. Yani, bu atıkların önce soğutma havuzlarında, daha sonra da üç yıl boyunca kuru depolarda tutulup çevreden tümüyle yalıtılması gerekiyor. Oysa ki, 2000 yılına kadar Metzamor Nükleer Santralında kuru depolama mekânları yoktu.

Fransa Hükümetinin finansmanıyla Fransız Framatome şirketi tarafından inşa edilen kuru depolama binaları da şu anda atık yakıt çubuklarıyla dolmuş durumda. Ayrıca, Ermenistan'da nükleer atıkları çevreden tümüyle yalıtacak son depolama alanı tesisi de bugüne kadar saptanmadı. Bu çerçevede;

-Ermenistan Hükümeti, nükleer santral çalıştıran ülkelerin imzalamakla yükümlü olduğu uluslararası anlaşmaları, 1993 yılında imzaladığı halde neden bugüne kadar parlamentosunda onaylamadı? Türkiye, bu konuda herhangi bir girişimde bulundu mu? Bulunduysa ne gibi girişimlerde bulunmuştur? Bulunmadıysa neden bulunmamıştır?

-Ermenistan'daki Metsamor Nükleer reaktöründe bir kaza olması durumunda, radyoaktif serpintileri milyonlarca kez artıracak binlerce metreküplük nükleer atık, neden hâlâ Metzamor çevresinde tutuluyor? Ermenistan'ın, bu konudaki sorumluluğunu yerine getirmesi için Türkiye herhangi bir girişimde bulunmuş mudur? Bulunduysa ne gibi girişimlerde bulundu? Bulunmadıysa neden bulunmadı?

- Ermenistan'daki Metsamor Nükleer reaktöründe bir kaza olması durumunda, Türkiye sınırları içine uzanan Ağrı Dağı ve çevresinde yaşayan yaklaşık 2 milyon insanın boşaltılma planı var mı?

Cevaplar 1, 2, 7:

Metsamor Nükleer Santralının ülkemiz açısından olası tehlikeleri ile ilgili kaygılarımız ülkemizin ve Ermenistan'ın da taraf olduğu uluslararası bir platform olan Nükleer Güvenlik Sözleşmesi Platformunda dile getirilmiştir. Bu Sözleşmeye göre; taraf ülkeler sahip oldukları nükleer santralleri uluslararası standartlara uygun olarak inşa edecek ve işletecekler, santralleri buna uymuyorsa düzeltmek için gerekli tüm tedbirleri alacaklar, bu tedbirleri almak pratikte mümkün değilse sorunlu santrallerinin en kısa zamanda kapatılması için gerekli planları yürürlüğe koyacaktır. Ayrıca, Ermenistan ile bir nükleer kaza halinde erken bildirim ve bilgi paylaşımına yönelik ikili işbirliği anlaşması yapılması planlanmış ve bir taslak anlaşma metni Ermenistan'a sunulmuştur. Ancak Ermenistan'dan resmi bir yanıt alınamamıştır.

**MERSİN MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİ RIZA ÖZTÜRK'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/6782)**

Ermenistan'daki nükleer santralde bir kaza olması durumunda erken uyarı alınması amacıyla, havadaki gama radyasyon düzeyindeki artışın algılanması esasına dayanan ve ülkemizi etkileyebilecek düzeyde radyasyon sızıntısı olması durumunda uyarı verecek olan Radyasyon Erken Uyarı Sistemi Ağı detektörleri mevcut olup sistem tarafından bilgisayar bağlantılı olarak alınan ölçümler Türkiye Atom Enerjisi Kurumu tarafından sürekli olarak takip edilmektedir.

Söz konusu bölge için boşaltma planları hususunun İçişleri Bakanlığından ve diğer hususların ise Dışişleri Bakanlığından sorulmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir.

Sorular 3-6:

- Ermenistan, Rusya, Arjantin "nükleer teknoloji yardımlaşma üçgeni"nin asıl amacı nedir?
- Ermenistan Hükümeti'nin, Metsamor Nükleer Santralının lisans ve işletmesini Rus şirketine devretmesinin nedeni nedir?
- İran'daki nükleer santral yapımı sırasında Rusya'dan Ermenistan üzerinden yapılan nükleer teknoloji transferi ile taşımacılığı yürüten, ayrıca ABD Hükümeti tarafından kitle imha silahı pazarında faaliyet gösterdiği kuşkusuyla "kara listeye" alınan ve Fransız-Ermenistan şirketi olan "UZIN"ın statüsü nedir?
- Ermenistan nükleer bilim insanlarıyla mühendisleri, Ruslarla birlikte İran'daki nükleer programa katılmış mıdır?

Cevaplar 3-6:

Lizen Joint Stock Company Mayıs 2002'de İran'ın silahlanma faaliyetlerine katkıda bulunduğu gerekçesiyle ABD tarafından yaptırım listesine alınmıştır. Ancak şirket suçlamaları reddetmiş, İran'a çift-kullanımlı teknoloji ya da ekipman satmadığını ve Armen Sargsian'ın hiçbir zaman şirketin sahibi olmadığını iddia etmiştir.

Soru 8:

Türkiye'deki yetkili kurumlar, Metsamor'da meydana gelecek bir kaza sonrası meydana gelen radyoaktif bulutların, meteorolojik istatistiklere dayanılarak rüzgârla yayılabileceği bölgeleri saptamış mıdır?

Cevap 8:

Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından üretilen hava tahmin sonuçları her gün düzenli olarak Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun bu amaçla hazırlanan sistemine aktarılmaktadır. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu tarafından güncel hava tahmin sonuçları kullanılarak, dinamik olarak çevresel ve atmosferik dağılım modeli ile olası nükleer kazaların etkilerine dair tahminler yapılmaktadır.